

Beter af met kijk op banksaldo

Banken willen een prognose voor krediet

Een **liquiditeitsbegroting** geeft een boer beter zicht op zijn geldstroom en dat kan vervelende verrassingen door een geldtekort in een slecht jaar voorkomen.

Loonwerk (mest uitrijden, inkuilen en malszaaien) zorgt op een melkveebedrijf in het voorjaar voor een flinke piek in de uitgaven.

FOTO: ANNE VAN DER WOUDE

In de liquiditeitsbegroting van dit voorbeeldbedrijf zijn de uitgaven in heel 2016 € 419.986, de ontvangsten € 381.067. Het liquiditeitssaldo is daardoor € 38.919 negatief. Bij een saldo op de rekening van € 0 op 1 januari betekent dat zonder maatregelen een negatief banksaldo van € 38.919 eind 2016.

Zonder maatregelen in juni

voorbeeld van liquiditeitsbegroting 2016

ontvangsten:

- geleverde melk (kg)
- melkprijs (€ per 100 kg melk)
- melkopbrengsten
- aan- en verkoop vee
- overige opbrengsten

totaal ontvangsten (A)

uitgaven:

- veekosten
- voerkosten
- teeltkosten gras en mais
- loonwerk
- machinekosten + onderhoud
- energie en eigendomslasten
- mestafzet
- overige algemene kosten
- betaalde arbeid
- pacht
- rente
- privé
- aflossingen
- vervangingsinvesteringen

totaal uitgaven (B)

liquiditeitssaldo (C=A-B)

banksaldo begin maand (D)

liquiditeitssaldo (C)

banksaldo eind maand (E=D+C)

kredietlimiet

aflossingen aangepast banksaldo eind maand met aangepast aflossen

bron: Alfa Accountants en Adviseurs, bewerking

overschrijding kredietlimiet

van een melkveebedrijf, uitgewerkt door Alfa Accountants en Adviseurs, ontvangsten en uitgaven per maand in €, exclusief btw

	jan.	feb.	mrt.	apr.	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	totaal
ontvangsten:													
- geleverde melk (kg)	87.750	82.875	78.000	78.000	73.125	68.250	68.250	78.000	82.875	87.750	92.625	97.500	975.000
- melkprijs (€ per 100 kg melk)	30,00	30,50	30,50	31,30	33,80	31,00	31,50	32,00	34,00	34,00	35,00	35,00	32,38
- melkopbrengsten	26.325	25.277	23.790	24.414	24.716	21.158	21.499	24.960	28.178	29.835	32.419	34.125	316.695
- aan- en verkoop vee	2.533	2.393	2.252	2.252	2.111	1.970	1.970	2.252	2.393	2.533	2.674	2.815	28.147
- overige opbrengsten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	36.223	36.223
totaal ontvangsten (A)	28.858	27.669	26.042	26.666	26.830	23.128	23.469	27.212	30.570	32.368	35.093	73.163	381.067
uitgaven:													
- veekosten	2.204	2.082	1.960	1.960	1.837	1.715	1.715	1.960	2.082	2.204	2.327	2.449	24.494
- voerkosten	5.754	5.460	5.965	5.165	4.870	5.375	4.575	5.165	6.260	14.254	7.549	7.675	78.067
- teeltkosten gras en mais	637	-	3.192	-	3.192	4.470	1.368	-	1.180	-	-	7.011	21.050
- loonwerk	87	-	4.888	1.984	11.903	9.714	5.463	4.485	4.592	2.232	-	953	46.300
- machinekosten + onderhoud	1.122	1.872	3.372	4.872	1.872	1.622	3.872	9.372	1.372	872	4.872	1.372	36.467
- energie en eigendomslasten	833	833	833	3.333	833	833	1.833	833	833	833	833	833	13.500
- mestafzet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	85	85
- overige algemene kosten	817	1.067	2.817	817	2.067	817	817	1.067	2.317	817	1.067	817	15.300
- betaalde arbeid	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- pacht	-	-	-	-	11.250	-	-	-	-	11.250	-	-	22.500
- rente	3.195	3.195	3.195	3.195	3.195	3.195	3.195	3.195	3.195	3.195	3.195	3.195	38.343
- privé	3.333	3.333	3.333	3.333	8.319	3.333	3.333	3.333	3.333	3.333	3.333	3.333	44.986
- aflossingen	5.741	5.741	5.741	5.741	5.741	5.741	5.741	5.741	5.741	5.741	5.741	5.741	68.894
- vervangingsinvesteringen	-	-	5.000	-	-	-	-	5.000	-	-	-	-	10.000
totaal uitgaven (B)	23.725	23.584	40.296	30.400	55.080	36.816	31.913	40.151	30.905	44.733	28.918	33.466	419.986
liquiditeitssaldo (C=A-B)	5.134	4.086	-14.254	-3.735	-28.250	-13.689	-8.444	-12.940	-335	-12.364	6.175	39.697	-38.919
banksaldo begin maand (D)	-	5.134	9.219	-5.035	-8.769	-37.020	-50.708	-59.152	-72.091	-72.426	-84.790	-78.615	
liquiditeitssaldo (C)	5.134	4.086	-14.254	-3.735	-28.250	-13.689	-8.444	-12.940	-335	-12.364	6.175	39.697	
banksaldo eind maand (E=D+C)	5.134	9.219	-5.035	-8.769	-37.020	-50.708	-59.152	-72.091	-72.426	-84.790	-78.615	-38.918	
kredietlimiet	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	
aflossingen aangepast	5.741	5.741	5.741	5.741							5.741	5.741	
banksaldo eind maand met aangepast aflossen	5.134	9.220	-5.034	-8.769	-31.278	-39.225	-41.928	-49.126	-43.719	-50.343	-44.168	-4.470	

Boerderij

FOTO: RONALD HISSINK

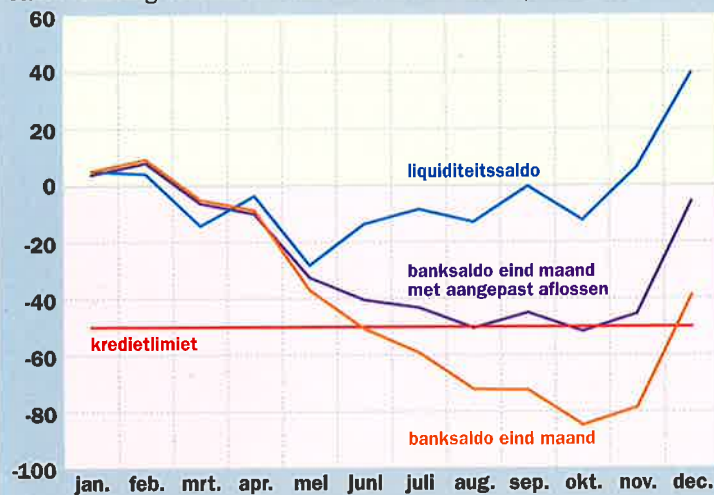
de scenario's.' Ook ABN Amro en ING wijzen op het belang van inzicht in de geldstroom.

De noodzaak wordt des te groter na het slechte jaar 2015. De lage melkprijs en varkensprijs hebben al flinke gaten geslagen in de financiële positie op veel bedrijven en herstel van de prijzen laat nog op

zich wachten. Inzicht in de geldstroom op een bedrijf is altijd belangrijk, maar het belang wordt des te groter bij slechte resultaten. Er komt dan minder geld binnen, terwijl de rekeningen wel betaald moeten worden. Dat levert op steeds meer bedrijven problemen op. Volgens een raming van het LEI waren in 2015 op 60 procent van de melkveebedrijven en 80 procent van de varkensbedrijven de uitgaven hoger dan de ontvangsten (negatieve kasstroom). Een jaar eerder was dat respectievelijk op 30 en 70 procent van de bedrijven het geval.

Banksaldo dreigt kredietlimiet in juni te overschrijden

stand rekening courant aan het eind van de maand, x €1.000

bron: Alfa Accountants en Adviseurs, bewerking Boerderij

Zonder maatregelen is het banksaldo vanaf juni lager dan de met de bank afgesproken kredietlimiet van € 50.000. Als vanaf mei de aflossingen stopgezet worden, daalt het saldo niet onder de limiet.

Zelf aan de slag

In de melkveehouderij ligt het percentage bedrijven dat een liquiditeitsprognose maakt of laat maken beduidend lager dan in andere sectoren, volgens banken en adviseurs. Jan Kappers, senior strategisch adviseur bij Alfa Accountants en Adviseurs, stelt regelmatig dergelijke prognoses op voor klanten. "In de melkveehouderij is dat lastiger, veel bedrijven hebben niet in beeld welke melkprijs ze moeten beuren om alle uitgaven te kunnen doen."

Kappers heeft een voorbeeld uitgewerkt voor een melkveebedrijf dat in 2016 975.000 kilo melk produceert. Op basis van cijfers uit voorgaande jaren en verwachte wijzigingen in 2016 zijn alle ontvangsten en uitgaven per maand op een rij gezet. Alle bedragen zijn exclusief omzetbelasting. De melkprijs is voor 2016 ingeschat op €30 per 100 kilo in januari oplopend naar €35 in december. In de melkprijs per maand is in mei een nabetaling verwerkt van €2,50

Aankoop van mais in combinatie met de rekening voor hakselen vormen grote uitgavenposten in de maand oktober.

per kilo en een voorschot op de nabetaling van €1 in september. Gemiddeld komt de melkprijs over 2016 daarmee uit op €32,38.

De opbrengsten vee zijn begroot op ruim €28.000, bij de verdeling per maand is onder meer rekening gehouden met het afkalfpatroon. In het voorbeeld bedraagt de bedrijfstoelag €36.000, die wordt in december ontvangen.

Bijzondere uitgaven goed inschatten

Een deel van de uitgaven loopt afgezien van prijs deels gelijk op met de melkproductie, zoals de uitgaven voor krachtvoer en melkpoeder. Andere uitgaven liggen min of meer vooraf vast zoals energierekening, waterschapslasten, pacht en rente en aflossing. Extra aandacht moet uitgaan naar de grote posten die niet maandelijks voorkomen. Die zijn niet allemaal apart vermeld in de *voorbeeld-tabel* op pagina 7. Zo zit in de post voerkosten een grote betaling van €8.500 in november en €1.500 in december voor aankoop van mais en perspulp. Onder teeltkosten valt de kunstmest met €3.129 in maart en mei; juni is een dure maand door de betaling van rekeningen voor maiszaad, kunstmest en middel voor maisspuiten. Loonwerk is een andere grote post met grote verschillen per maand, de eerste mestaanwending in maart (€4.888), maiszaaien in april en in mei de rekeningen voor inkuilen

Liquiditeitsbegroting vergt cijferkennis

Zodra een boer moet aankloppen bij de bank zal hij inzicht moeten verschaffen in zijn geldstroom.

Inzicht verschaffen aan de bank over de geldstroom kan met een liquiditeitsprognose of liquiditeitsbegroting waarmee de ontvangsten en uitgaven op een rij gezet worden. Bij een financiering voor investeringen is inzicht geven in de geldstroom al gemeengoed, maar banken vragen het doorgaans ook al bij het opvangen van een tijdelijk geldtekort.

Belangrijke punten bij het opstellen zijn:

- basiscijfers uit jaarre-

kening, btw, administratie of van bankafschriften;

- doorrekenen naar cijfers per maand voor de komende 12 maanden;
- rekening houden met gewijzigde omstandigheden zoals groei bedrijf, meer mestafzet en prijswijzigingen;
- verfijnen met specifieke posten per maand zoals pacht, extra loonwerk, aankoop ruwvoer en bedrijfstoelag. In de *voorbeeldtabel* op pagina 7 is het aantal regels met ontvangsten en uitgaven beknopt weergegeven. Met meer regels kunnen makkelijker specifieke posten worden verwerkt;
- rekening houden met

alle ontvangsten en uitgaven, inclusief privé, die via de bedrijfsrekening lopen en openstaande rekeningen van het voorgaande jaar;

- per maand begin- en eindsaldo van de bankrekening berekenen;
- doorlopend bijstellen als er wijzigingen zijn geeft een beter resultaat en verbetert het inzicht;
- zelf een model maken in Excel of ander rekenprogramma of een prognose door adviseur, boekhouder of accountant laten maken;
- Rabobank en ABN Amro hebben rekenmodellen voor het opzetten van een liquiditeitsprognose beschikbaar voor hun klanten.

en de tweede mestgift. In september volgt dan nog de rekening voor maishakselen.

Bij machinekosten ontstaan verschillen per maand door aankoop van brandstof en incidenteel onderhoud van bijvoorbeeld de melkmachine.

Het voorbeeldbedrijf betaalt in 2016 €22.500 aan pacht, de helft in mei en de helft in oktober. De te betalen rente is €3.195 per maand en de aflossingen bedragen €5.741 per maand. De privé-uitgaven zijn op basis van voorgaande jaren meegenomen en bedragen €3.333 per maand, in mei verhoogd met een belastingbetaling van bijna €5.000. Inclusief vervangingsinvesteringen komen de totale uitgaven in heel 2016 uit op bijna €420.000. Over het hele jaar 2016 zijn de uitgaven €38.919 groter dan de ontvangsten.

Negatief saldo vanaf maart

Het saldo van ontvangsten min de uitgaven is het liquiditeitssaldo. In januari en februari is dat nog een positief bedrag, maar vanaf maart zijn de uitgaven groter dan de ontvangsten. Per maand wordt berekend wat het banksaldo aan het eind van de maand is: beginsaldo plus of min het liquiditeitssaldo van die maand. Door het negatieve liquiditeitssaldo vanaf maart duikt het banksaldo eind maart onder nul. In juni wordt zonder maatregelen de kredietlimiet (€50.000 in het voorbeeld) overschreden. Dat betekent dat overlegd moet worden met de bank, anders kunnen in principe rekeningen niet meer betaald worden. Het banksaldo komt daarbij pas in ➔